

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2022-0000328301

Datum

21 juni 2022

Opgesteld door

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)

2

Aan
Van

MBZK
[Redacted] (CZW/S&B) / [Redacted] (DenB/Dem)

nota

Nota naar aanleiding van het verslag - wetsvoorstel Wet kiescollege niet-ingezetenen

Aanleiding

Op 20 mei jl. heeft de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer verslag uitgebracht over het wetsvoorstel Wet kiescollege niet-ingezetenen. Er is inbreng geleverd door de fracties VVD, D66, CDA, SP, GroenLinks, ChristenUnie, SGP en BBB. Het streven is om de nota naar aanleiding van het verslag uiterlijk 24 juni a.s. aan de Kamer te zenden, gelet op de behandeling in de Eerste Kamer van de grondwetswijziging tot oprichting van het kiescollege op 28 juni a.s.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om in te stemmen met de nota naar aanleiding van het verslag en deze samen met de aanbiedingsbrief te ondertekenen.

Kern

- De VVD en D66 schrijven positief te staan ten opzichte van het voorstel voor een kiescollege voor niet-ingezetenen, maar nog enkele vragen over de uitwerking te willen stellen. Ook het CDA vindt het wenselijk dat niet-ingezetenen voortaan invloed hebben op de samenstelling van de Eerste Kamer.
- De fracties van SGP en SP zijn geen voorstander van het kiescollege en stellen een aantal kritische vragen. SGP vraagt daarbij nog om in te gaan op aanleiding en het doel van oprichting van het kiescollege. Deze fracties hebben ook tegen het grondwetsvoorstel om het kiescollege op te richten gestemd.
- De andere fracties stellen zich neutraal op en stellen met name verduidelijkende vragen of vragen om nadere toelichting op gemaakte keuzes.

Hieronder vindt u een overzicht van de hoofdlijnen en de voorgestelde (verkorte) reactie daarop.

Eerste verkiezing van het kiescollege

- **Vraag:** VVD en D66 spreken de hoop uit een eerste kiescollegeverkiezing te houden in 2023. **Reactie:** U geeft aan dat eerder het voornemen is geuit van een eerste verkiezing in 2023. Daarbij is wel steeds het voorbehoud gemaakt dat uiterlijk in september 2022 de benodigde wet- en regelgeving in werking moet zijn getreden. U geeft de stappen weer

die nog gezet moeten worden in de Eerste en Tweede Kamer en dat dit niet langer realistisch is, gezien het feit dat het grondwetsvoorstel nog aanhangig is in de Eerste Kamer, het wetsvoorstel nog door beide Kamers moet worden aangenomen en het aanstaande reces.

Onze referentie
2022-0000328301
Datum
20 juni 2022

Vormgeving en kandidaatstelling kiescollege

- Vraag: De SGP vraagt de regering om een duiding van de te verwachte ingewikkeldheden in de uitvoering (en of er vergelijksmateriaal uit andere landen is) en of de regering gelet hierop de invoering van het kiescollege heroverweegt. Reactie: Vormgeving van het kiescollege vergt denkwerk en uitvoeringskeuzes, maar de regering meent dat dit in dit wetsvoorstel op zorgvuldige wijze is gebeurd, en staat onverkort achter het principiële uitgangspunt dat oprichting van het kiescollege wenselijk is. Verder geeft u aan dat het kiescollege uniek is in de wereld en vergelijken daarom lastig is. Voor de uitwerking is er geput uit de jarenlange ervaring met stemmen uit het buitenland voor de TK- en EP-verkiezing en lopen de processen voor kiescollege zoveel als mogelijk langs de lijnen van bestaande procedures. Partij- en lijstvorming kan voor een deel lopen via bestaande partijen (bv. die al afdelingen buiten Nederland hebben), maar ook goed voorstelbaar is dat kiezers buiten Nederland zich verenigen. De verkiezing zal geëvalueerd worden om na te gaan of er nog aandachtspunten (en eventuele verbeteringen) voor de uitvoering zijn.
- Vraag: De SP vraagt of het kiescollege niet bepaalde (bestaande) partijen bevoordeeld. Reactie: Regering ziet een inspanningsverplichting voor zichzelf in de informatievoorziening, maar benaderen kandidaten blijft uiteraard verantwoordelijkheid van de partij. Dit is niet anders bij andere verkiezingen.
- Vraag: GroenLinks en ChristenUnie vragen waarom ingezetenen geen lid van het kiescollege mogen zijn en of dat wel overwogen is. Mede in het licht van de drempel voor het kandidaatstelling en het risico op lijsttuitputting. In de andersoortige taak van het kiescollege (alleen éénmaal stemmen voor EK) t.o.v. provinciale staten meent GroenLinks een argument te zien om andere criteria voor actief en passief kiesrecht te stellen. De ChristenUnie vraagt hoe er zal worden omgegaan met lijstputting. Reactie: Gelijke criteria voor actief en passief kiesrecht gelden voor alle vertegenwoordigende organen en is daarom het uitgangspunt (en neergelegd in het grondwetsvoorstel). Het grondwetsvoorstel biedt dan ook geen ruimte voor een andere uitwerking. Bovendien staat de regering nog steeds (beargumenteerd) achter dit uitgangspunt; het ligt voor de hand dat niet-ingezetenen worden vertegenwoordigd door niet-ingezetenen. Wel is de regering zich bewust van het belang van voorlichting en de rol van politieke partijen om kandidaten te vinden. Wat betreft het afreizen naar Nederland blijft de regering bij het (gemotiveerde) standpunt dat het niet onoverkomelijk is om eenmaal per vier jaar naar Nederland af te reizen. Indien lijsttuitputting zich toch voordoet, regelt het wetsvoorstel dat een zetel leeg blijft i.p.v. dat de zetel aan een andere partij toevalt, aangezien de afspiegeling anders vertroebeld raakt, hetgeen onwenselijk is voor de EK stemming.

Registratie kiesgerechtigden

- Vraag: VVD, D66, CDA en GroenLinks stellen vragen over de permanente registratie voor kiesgerechtigdheid voor de kiescollegeverkiezing (waarom niet automatisch, hoe wordt geactualiseerd en hoe registratie bevorderen, op registratie attenderen bij verlengen paspoort). Reactie: Op grond van de Kieswet gebeurt registratie op aanvraag en dus niet ambtshalve. Bovendien is de stemwaarde gekoppeld aan het aantal geregistreerde kiesgerechtigden, waardoor ambtshalve registratie niet zuiver is. De gemeente Den Haag kan rechtstreeks contact opnemen met alle geregistreerde kiesgerechtigden en zal actief attenderen op deze nieuwe verkiezing en de mogelijkheid tot registratie daarvoor. Via dit rechtstreekse contact zorgt Den Haag er mede voor dat de registratie actueel blijft. Verder krijgt (ook nu al) iedere Nederlander die naar het buitenland verhuist een uitnodiging voor registratie voor de verschillende verkiezingen. U geeft aan de optie van attenderen bij verlengen paspoort te gaan verkennen.

Onze referentie

2022-0000328301

Datum

20 juni 2022

Stemwaardebepaling

- Vraag: D66 en CDA vragen om een rekenvoorbeeld waaruit het effect van de opkomst op de stemwaarde blijkt. Reactie: De stemwaarde is gekoppeld aan het aantal geregistreerde kiesgerechtigden en de opkomst heeft daar geen invloed op. Er is een rekenvoorbeeld toegevoegd waaruit blijkt wat (uitgaande van veronderstellingen op basis van de vorige TK-verkiezing) naar verwachting de stemwaarde van het kiescollege ongeveer zal zijn.
- Vraag: De SP vraagt of uitgaan van geregistreerde kiezers niet willekeurig is en waarom de registratie niet in ieder geval regelmatig wordt opgeschoond. Reactie: Niet willekeurig, want deze optie sluit juist het beste aan bij de stemwaardebepaling voor provinciale staten en de kiescolleges in Caribisch Nederland. Verder ligt volledige periodieke opschoning niet voor de hand gelet op het karakter van de permanente registratie. Bovendien zorgt de gemeente Den Haag er op verschillende manieren voor dat de registratie zo actueel mogelijk blijft.
- Vraag: SGP vraagt waarom de stemwaarde van het kiescollege gelijkwaardig zou moeten zijn aan die van provinciale staten en de kiescolleges in Caribisch (is toch wezenlijk anders en geen geografisch gebied?). En waarom is het acceptabel dat dit kiescollege meer waarde krijgt dan Caribisch Nederland? Reactie: Hoewel niet woonachtig in een geografisch afgebakend gebied meent de regering dat elke niet-ingezetenen invloed moet (kunnen) krijgen op de EK op basis van gelijkwaardigheid, en vindt het logisch dat de stemwaarde in verhouding staat tot de groep(sgrootte) die zij vertegenwoordigt. De stemwaarde van het kiescollege is afhankelijk van het aantal registraties, in Caribisch Nederland is dat op basis van inwonertal. Het is daarom voorstelbaar dat dit kiescollege een hogere stemwaarde krijgt dan de kiescolleges Caribisch Nederland (bv. voor TK-verkiezing rond de 90.000 geregistreerden versus inwonertal van de openbare lichamen per 1 januari 2022: van Bonaire 22.573, Sint Eustatius 3.242 en Saba 1.911).
- Vraag: BBB vraagt hoe de regering weegt dat dat de stem van niet-ingezetenen relatief zwaar meetelt ingeval de opkomst bij de kiescollegeverkiezing laag is. Reactie: Bij provinciale staten en de kiescolleges in Caribisch Nederland wordt de stemwaarde gebaseerd op inwoners en is dit dus niet anders. Dat opkomst en invloed uit elkaar

lopen is dus denkbaar, maar niet inherent aan de keuze om de stemwaarde te koppelen aan het aantal registraties. Dit op een andere wijze vormgeven, zou dus een afwijking zijn van deze systematiek.

- Vraag: D66 vraagt om nader toe te lichten of bij de eerstvolgende verkiezingen de stemwaarden toch moet worden geüniformeerd. Reactie: De voorgestelde berekeningsmethode benadert de huidige het beste. Voor het gelijktrekken van de stemwaarde zou er een breder debat over de zienswijze op de Eerste Kamerverkiezing moeten worden gevoerd. De regering ziet hier nu geen aanleiding toe.

Onze referentie

2022-0000328301

Datum

20 juni 2022

Verder zijn nog vragen gesteld over:

- het aantal kandidaten op de lijst;
- de staffel die wordt gebruikt om het aantal leden te bepalen;
- de overwogen manieren om de stemwaarde te berekenen;
- de mogelijkheid van een geheime stemming bij digitaal vergaderen (dit maakt het wetsvoorstel niet mogelijk);
- onverenigbare functies bij lidmaatschap kiescollege;
- vorderingen op het gebied van elektronisch stemmen;
- het stemmen bij volmacht door de kiescollegeleden;
- de uitvoerbaarheid van briefstemmen voor de Eerste Kamerverkiezing; en
- de evaluatie.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Nota naar aanleiding van het verslag	
2	Verslag van de vaste Kamercommissie	